

GAZTE NARRATIBA

Lehendabiziko aldiz

EBELINA MANDARINA
Castillo Suarez
Erein, 2010 | 8 urtetik aurrera
68 orrialde. 8,10 euro

Asun AGIRIANO

Zarauzko Udaleko euskara zerbitzuak antolatzen duen Lizardi Sariak historikoki garrantzi handia izan du Euskal Herriko ipuingintzan, 1982. urteko lehen edizio hartan Mariasun Landak “Txan fantasma” obra esanguratsusarekin irabazi zuenez geroztik. Urtez urte, idazle handi askok eskuratu dute sari hau, besteak beste, Bernardo Atxagak, Felipe Juaristik eta Patxi Zubizarretak.

Aurten, 28. edizioan, Castillo Suarezen “Ebelina Mandarin” liburuak irabazi du. Idazle nafarra ezaguna dugu helduen literaturan poesia jorratzeagatik. Bere poemetan gertatzen den antzera, elementu xume eta irudi indartsuei esker, ipuin honetan ere istorio misteriotso eta erakargarria lortu du. Kapitulu laburreko pasadizoetan, kontakizunak duen tonu goibel eta malenkoniatsuan, ukitu poetikoa antzematen zaio, Ebelina protagonistak ondotoxoa baitaki zer diren poza eta tristezia, gogoia eta beldurra, bakardadea eta laguntasuna.

Zirku batean bizi den Ebelinak trapezista izan nahi du. Halere, ametsa betetzeko beldurra gairatu behar, eta Katerinaren eskutik ausartuko da, zirkuan agertu eta ezagutu berri duen neskari helduta. «Ez dut inor ezagutu beldurra sentitu ez due-

nik, eta ez dut inor ezagutu norbaitek eskutik heltzen dionean beldurra desagertu ez zaionik», esan dio Katerinak.

Castillo Suarezek haurrei zuzenduta idatzi duen lehenengo liburua da, eta beste idazle batzuen moduan, begirunez eta tentuz hurbildu da haur literaturaren eremu zabalera. Hor ditugu, adibidez, Leire Bilbaoren “Garazi gerezi” poetikotasun handiko ipuin interesgarria, edo gazte literaturan koka daitekeen “Lesterren logika”, Harkaitz Cano idazle oparoaren liburu ausart eta bitxia. Esku artean dugun “Ebelina Mandarin” ere lan ederra dugu, nitasunetik idatzia, haurrak mundua eta inguruko gauzak nola ikusten eta senti-

tzen dituen adieraziko diguna. Nitasunetik idazteko hautu honek zenbait obraren oihartzuna ekarriko digu, hala nola Mariasun Landaren “Iholdi”-rena, edo Ruben Ruizen “Anekdotak” liburuko pasarte batzuen (hau ere Lizardi Sariaren irabazlea, orain dela hiru urte). “Ebelina Mandarin, arina eta pinpirina” hitzen jokoaren erabilerak, berriz, Pello Añorgaren ateraldi umoretsuaren estiloa gogoraziko digu, alegia, “Kaskagorria naiz. Edo kaskalaranja, eta ez Kas laranja”.

Edonola ere, zirkua denbora bateko isla da, gurpilak dituen etxean bizitzea edo herriz herri ibiltari ibiltzea den bezala. Zirkuko pertsonaiak (magoak, pailazoak, animalia hezitzaileak...) eta kutsu dekadente eta misteriotso hori oso ondo nahasten dira kontakizun osoan, erritmo polita eta tonuaren lirikotasuna areagotuz. Eta horiek guztiak bikain uztartzen dira idazleak jorratzen dituen gaiekin: bakardadea eta babes falta, beldurra eta haurren nortasuneko bi aldeak, hau da, alaitasuna zein tristura.

Ilustrazioak Leire Urbeltzenak ditugu, hau ere artista gazte nafarra, panpinen eta laborategiko irudi bitxiak egilea, marrazki bizi eta kolore xuabeekin ikuspuntu pertsonal eta berezia osatzen duena eta, Ebelinaren antzera, beldurrik barik, haur literaturaren ilustraziogintzan bide emankorra egiten dabilena.

Horrela bada, Castillok egin ditu lehenengo urratsak haur literaturaren unitbertsoan. Ongi etorri, ez dadila azken liburua izan!

aaagiriano@gmail.com

Tere IRASTORTZA

Agur, Mari

Antigona maite nina, eta harresiz kanpo egin ditinat hamaika joan-etorri, harresiak bereizten zuena hain ezberdin ez zela aldarrikatu nahiz. Galdetzen ninan, nire artean, ez dena noiz arte den fikzio eta noiz, oraindik, gertakizun, noiz arte amets eta noiz, oraindik, gertagarri. Uste izan ninan mugalari bihurtuta harresiz kanpokoa harresi barrera ekarri ulerterrazago izango zela oinarrian, hitza.

Ez zakinat noiz, ez zakinat nola, baina halako batean harresipean zegonan igarobideten batean barrena bistatu nina hire altzoa: orduan eta barrurago orduan eta ilunago, baina aldi berean, orduan eta adiago, eta begiek ikusten ez zutenean haztamuka egin behar izan dinat aurrera. Ez zakit aurrera eta barrura egiteaz gain, egin, beste ezer egin dudana; uste dinat ahaztu ere egin zaidala egitea zer den ekiteaz haratago, eta, agian, ekinaren ezinez ikasi dinat bizitzan baiari hitza ematen eta ezari ukazioa eskaintzen.

Hik hortxe eskaini didan hire isiltasuna, ni etengabe mintza nendin Leizepeko uretan, heu ere ispiluari begira hago errainu bila, eta ez didan ezer esaten, baina adi nagon eta bazakinat esan nahi dunala «ni naiz» esan beharrean, lehen pertsona hitza hartu orduko, esan behar dudala «gu gara»; bazakinat hika ari behartu dudala beti, mintzatzea beti beste bati mintzatzea dela ez ahazteko.

Epelak ditun hire leize horiek, Mari, epela dun lurpea, larrupea bezala. Isiltasunean iruditzen zaidan laztan eta fereka bitartez iritsi naizela barru horretara, eta orain, isil isilik, atzeraka eta haztamuka aterako naun, Murumendi edo Anbotoko kobatik; eta bazakinat honenbestez, ez naizela atzora irtengo. Igartzen dinat beste mugalari batzuk ere ibili direla eta ez dutela Antigona bizirik lurperatzen utziko, eta bere anaiari lur ematea posible izango dela, noizbait, edo laster; eta harresi uste ninan kartzela honetan baino epelago izango dela maite dugunaren alboan, gure Mari: ama, alaba, emazte, senar, aita, seme, lagun.

KALERATU BERRIAK

MÁS ALLÁ DE LOS LÍMITES DE CONCIENCIA

EL PILOTO DE HIROSHIMA
Günther Anders
Paidós, 2010
256 páginas. 16 euros

Reedición de este clásico que recoge la correspondencia que mantuvieron a partir de 1959 Günther Anders y Claude Eatherly, el piloto que lanzó la bomba atómica sobre Hiroshima. Un clásico atemporal sobre el sentimiento de culpa y la alienación que sufrió el piloto tras tomar conciencia del desastre que había provocado.

EL RECUERDO DE LA INTIMIDAD COMPARTIDA

CARTAS A SANDRA
Vergílio Ferreira
Acanalado, 2010
104 páginas. 14 euros

Reflexión sobre el paso del tiempo, el duelo por la pérdida y la dolorosa e imperativa necesidad de la presencia de la amada. Una tierna evocación de la mujer amada. Vergílio Ferreira (Melo, 1916-Lisboa, 1996) es una voz potente de la literatura europea del siglo XX. Es autor de, entre otras, “En nombre de la Tierra”.

LOS ALBORES DEL SIGLO XX EN FINLANDIA

POR DONDE UNA VEZ CAMINAMOS
Kjell Westö
Miscelánea 2010
660 páginas. 23 euros

Novela coral, en la cual se entretejen una variedad de personajes e historias que tienen como escenario la ciudad de Helsinki en el periodo de entreguerras. Con esta obra, el finlandés Kjell Westö (Helsinki, 1961) consiguió el “Premio Finlandia”, el más importante galardón que se otorga en la literatura de ese país.

ABRIENDO CAMINOS

VIDA DE POETA
Robert Walser
Siruela, 2010
593 páginas. 17 euros

Publicado originalmente en 1918, “Vida de poeta” es una excelente muestra de la narrativa breve de Robert Walser. La mayoría de los relatos que en este volumen se recogen son muy cortos y en ellos el autor suizo se interesa por lo aparentemente pequeño y fugaz. Entre ellos, “El talento”, “Hölderlin” o “Discurso a un botón”.